

STUDIA METODOLOGICZNE

Maciej RYCKOWSKI

Komparatywna analiza źródeł danych na potrzeby budowy nowoczesnego Systemu Rachunków Pracy

Streszczenie. *Pracujący stanowią jedną z najważniejszych i integralnych części rozbudowanego Systemu Rachunków Pracy. W artykule przedstawiono źródła, z których można uzyskać dane dotyczące liczby pracujących. Zwrócono jednak uwagę, że należy zachować ostrożność podczas porównań, ponieważ poszczególne definicje, populacje odniesienia, częstotliwość zbierania danych oraz ich reprezentatywność różnią się. Budowa nowoczesnego Systemu Rachunków Pracy wymaga oceny uzyskiwanych danych oraz stworzenia macierzy źródeł danych.*

Słowa kluczowe: rachunki pracy, macierze źródeł danych o pracujących, pracujący, pracownicy najemni.

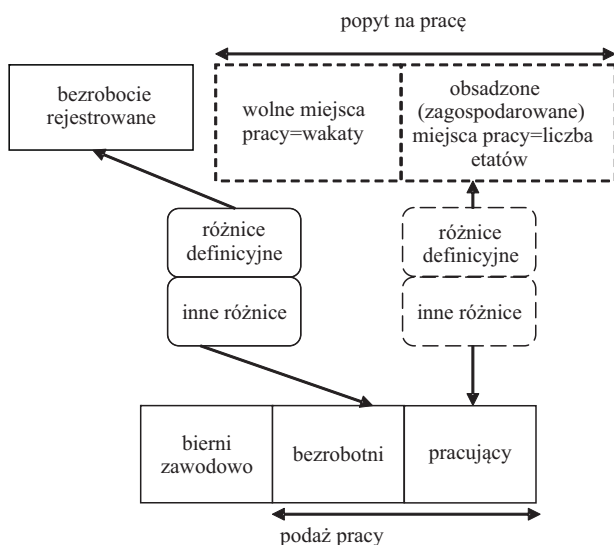
Pracujący stanowią jedną z najważniejszych i integralnych części rozbudowanego Systemu Rachunków Pracy. Dane dotyczące liczby pracujących można uzyskać z wielu źródeł. Należy jednak zachować ostrożność, ponieważ definicje pracujących, populacje odniesienia, częstotliwość zbierania danych oraz ich reprezentatywność różnią się w poszczególnych źródłach danych. Budowa nowoczesnego Systemu Rachunków Pracy wymaga rozpoznania tych źródeł oraz

stworzenia macierzy. Do podstawowego zestawu źródeł danych o pracujących w Polsce należą: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (Z-06) oraz Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań (NSP). Przeprowadzona analiza wskazała, że ważną podstawą do wyznaczania liczby osób pracujących według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) oraz Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA) powinny być także bazy danych ZUS, KRUS oraz Ministerstwa Finansów. Algorytm naliczania liczby osób pracujących według definicji MOP i ESA musi dodatkowo uwzględniać specyfikę danych pochodzących ze źródeł administracyjnych.

PRACUJĄCY JAKO SKŁADOWA PODAŻY PRACY

Jedną z najważniejszych i integralnych części rozbudowanego Systemu Rachunków Pracy jest podsystem rachunków podaży pracy i popytu na pracę ujmowany i przedstawiany w formie niepieniężnej (*Handbook...*, 2003; Miguła i in., 2015).

SCHEMAT (1) SYSTEMU RACHUNKÓW PRACY, PODAŻY I POPYTU NA PRACĘ, WYMIAR NIEPIENIĘŻNY

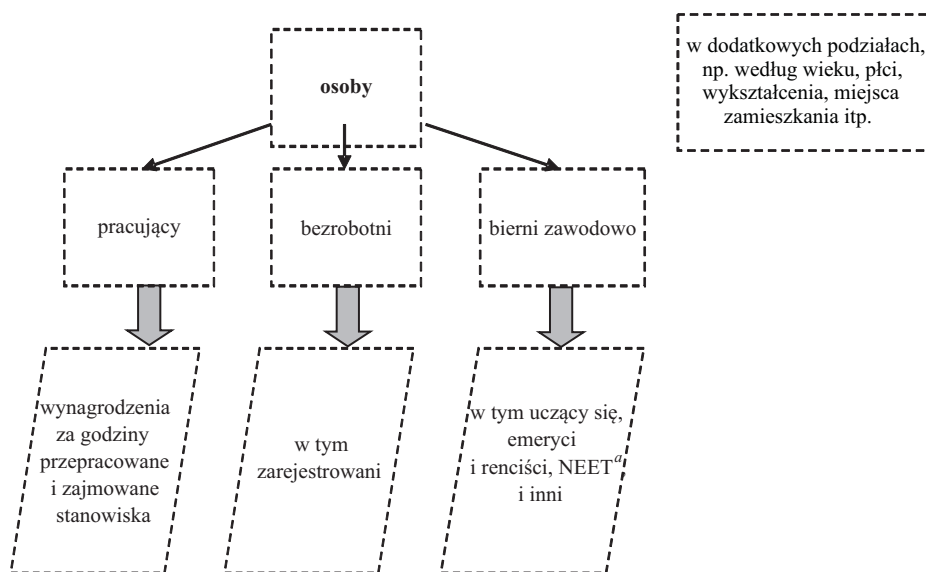
Źródło: opracowanie własne na podstawie *Handbook...* (2003).

W tak skonstruowanym podsystemie przez **podaż pracy** należy rozumieć liczbę osób, które chcą pracować za określoną stawkę płacy realnej w danym okresie. Krzywą podaży pracy można traktować jako krzywą rosnącą, gdyż występuje dodatnia zależność pomiędzy poziomem płac realnych i liczbą osób

skłonnych podjąć pracę w danym okresie, przy założeniu, że pozostałe czynniki na nią wpływające pozostają bez zmian. Podaż pracy zgłaszają osoby, które chcą sprzedać swoją pracę zależnie od wysokości stawek płacy realnej, jakie mogą za nią otrzymać.

Zgodnie z taką definicją za podaż pracy należy uznać zarówno osoby bezrobotne, jak i osoby pracujące. Osobną kategorią są **bierni zawodowo** jako osoby niezainteresowane podejmowaniem pracy lub niemogące jej podjąć z różnych przyczyn w danym okresie. Pomimo tego, że bierni zawodowo nie są wliczani do podaży pracy, to jednak w Systemie Rachunków Pracy w krótkim okresie stanowią oni razem z pracującymi i bezrobotnymi jedną z podstawowych kategorii, tj. **osoby**. W związku z tym bierni zawodowo również powinni być uwzględniani w podsystemie rachunków podaży pracy i popytu na pracę.

SCHEMAT (2) SKŁADOWYCH KATEGORII OSOBY W SYSTEMIE RACHUNKÓW PRACY

^a Tzw. wskaźnik bierności społecznej, chociaż zdaniem autora właściwszą nazwą byłby współczynnik bierności społecznej młodych ludzi, ponieważ tylko oni są badani pod pojęciem NEET.

Źródło: jak przy schemacie (1).

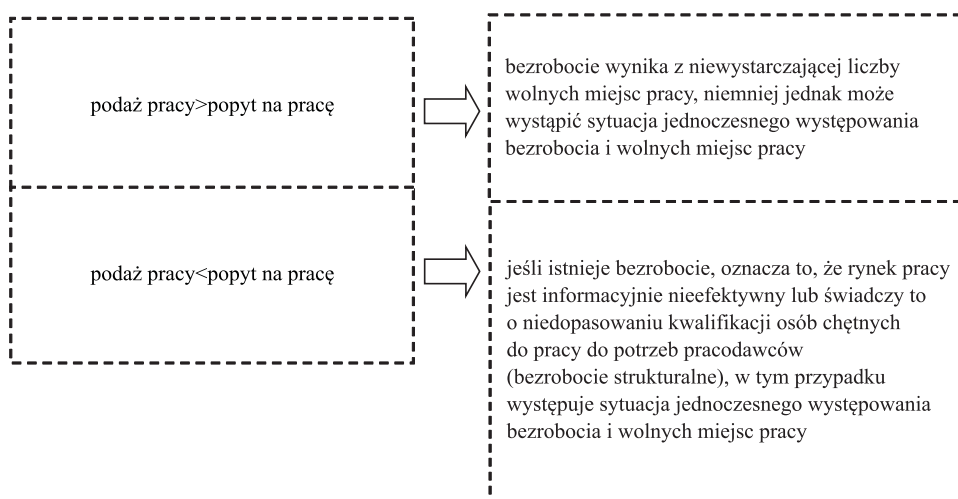
Przez **popyt na pracę** należy rozumieć zapotrzebowanie, jakie zgłasza jednostka, zakład pracy czy pracodawca na jeden z czynników produkcji, jakim jest praca. Popyt na pracę to inaczej liczba pracowników, jaką jest gotowy zatrudnić pracodawca¹ przy określonej wysokości płacy realnej przedstawiającej sumę wartości dóbr i usług, jakie można nabyć przy danej płacy nominalnej w różnych

¹ Do popytu na pracę wlicza się także osoby fizyczne decydujące się rozpocząć działalność gospodarczą, czyli te osoby, które tworzą nowe miejsca pracy i same je zajmują.

porównywalnych okresach. Popyt na pracę jest zatem określany zarówno przez wolne miejsca pracy oraz wszelkie prace aktualnie wykonywane, na które zostało zgłoszone zapotrzebowanie i na które znaleziono wykonawcę.

Zasadnicze znaczenie dla określenia stanu potencjalnej równowagi lub nierównowagi na rynku pracy ma wzajemne oddziaływanie na siebie podaży i popytu na pracę. Rynek pracy znajduje się w **równowadze**, kiedy podaż i popyt na pracę są równe, co następuje przy określonym poziomie płacy realnej. Jeśli podaż pracy przewyższa popyt lub występuje niedopasowanie strukturalne (kwalifikacje bezrobotnych nie odpowiadają zapotrzebowaniom pracodawcy), wówczas pojawia się bezrobocie. W uproszczeniu wzajemne relacje podaży i popytu na pracę oraz ich wpływ na wielkość stopy bezrobocia można przedstawić następująco:

SCHEMAT (3) WPŁYWU PODAŻY PRACY I POPYTU NA PRACĘ NA WIELKOŚĆ BEZROBOCIA

U w a g a. Oprócz przyczyn wymienionych w schemacie, bezrobocie może także wynikać z powodu przerw w zatrudnieniu wynikających z poszukiwania innej pracy lub zmiany miejsca zamieszkania (bezrobocie frykcyjne), lub w wyniku świadomej rezygnacji z szansy podjęcia pracy (bezrobocie dobrowolne).

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

W zależności od tego, jak bardzo rozbudowany jest System Rachunków Pracy, można także dokonywać dalszych podziałów osób pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Przykładowo dla osób pracujących można wyznaczać wartość wypłaconych wynagrodzeń, liczbę godzin przepracowanych oraz przedstawić ich w podziale według zajmowanych stanowisk. Z kategorii osób bezrobotnych można wydzielić te, które są zarejestrowane jako osoby bezrobotne. Z kolei wśród osób biernych zawodowo można wyodrębnić osoby uczące się, emerytów i rencistów (o ile jednocześnie nie pracują ani nie poszukują pracy) oraz młodzież, która nie kształci się, nie podejmuje zatrudnienia, nie uczestniczy

w żadnych szkoleniach zawodowych określanych skrótem NEET (*Not in Education, Employment or Training*). Możliwym podziałem osób pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo jest także podział ze względu na wiek, płeć, wykształcenie lub ze względu na kryterium geograficzne (np. według podregionów).

W celu zbilansowania popytu i podaży pracy w Systemie Rachunków Pracy, do wyznaczenia wpływu potencjalnej nierównowagi podaży pracy i popytu na pracę na wielkość bezrobocia należy przyjąć **spójne** definicje takich zmiennych, jak: pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo, wolne miejsca pracy czy obsadzone miejsca pracy.

Z punktu widzenia statusu na rynku pracy ludność (L) w wieku 15 lat i więcej dzieli się na 3 kategorie: pracujący (E), bezrobotni (U), bierni zawodowo (I).

Zachodzi zatem równość:

$$L = E + U + I$$

Należy podkreślić, że taki podział jest zgodny z zaleceniami MOP oraz Eurostatu (*Zasady...*, 2008).

W Systemie Rachunków Pracy zdefiniowano osoby pracujące zgodnie z wytycznymi MOP oraz ESA 2010 w celu zachowania porównywalności międzynarodowej. Za definicję osoby pracującej w Systemie Rachunków Pracy przyjęto osobę wykonującą w krótkim okresie jakąkolwiek pracę (również dorywczą i „na czarno”) przynoszącą dochód lub zarobek bez względu na formalny status zatrudnienia tej osoby.

Podkreśla się, że warunkiem uzyskania statusu osoby pracującej nie jest posiadanie formalnej umowy. Jest nim natomiast otrzymywanie podstawowego wynagrodzenia lub dochodu, które nie są bezpośrednio zależne od przychodów jednostki lub osoby, dla której jest wykonywana praca². Ogólnie można stwierdzić, że pracujący są to wszystkie osoby zaangażowane w działalność produkcyjną w ramach granic produkcji przyjętych w rachunkach narodowych. Zgodnie z wytycznymi MOP poprzez „bycie w pracy” i „posiadanie pracy” należy rozumieć dokonywanie wkładu własnego w produkcję dóbr i usług, w rozumieniu krajowych przepisów o rachunkowości, w wymiarze przynajmniej jednej godziny w tygodniu referencyjnym w zamian za wynagrodzenie lub dochód (niekoniecznie pieniężne) (*Guidelines...*, 1987). Należy jednak mieć świadomość różnic w definiowaniu osób pracujących według ESA (lub MOP) a definiowaniem pracujących według statystyki przedsiębiorstw (stosującej wprost zasady Kodeksu Pracy, a więc uwzględniającej jedynie umowę o pracę do definiowania pracowników najemnych).

Należy podkreślić, że zgodnie z najnowszą rezolucją MOP dotyczącą statystyki rynku pracy osoby pracujące stanowią jedną z kilku wyszczególnionych

² MOP, ILO Thesaurus, <http://www.ilo.org/thesaurus/defaulten.asp>.

form pracy. Rezolucja, oprócz pracy przynoszącej dochód lub zarobek, uwzględnia także inne formy pracy, takie jak: praca przy produkcji na własne potrzeby, wolontariat, nieopłacona praca stażystów oraz inne wybrane formy pracy (Zgierska, 2014). W artykule opisano źródła i definicje tylko tej pierwszej grupy, czyli dotyczące osób pracujących, którym praca przynosi dochód lub zarobek.

RÓŻNICE METODOLOGICZNE W DEFINICJI OSOBY PRACUJĄCEJ

Podstawowe różnice dotyczące definicji osoby pracującej przyjętej w Systemie Rachunków Pracy oraz w statystyce przedsiębiorstw opartej na zapisach Kodeksu Pracy można zestawiać następująco:

ZESTAWIENIE RÓŻNIC DOTYCZĄCYCH DEFINICJI OSOBY PRACUJĄCEJ PRZYJĘTEJ W SYSTEMIE RACHUNKÓW PRACY ORAZ W STATYSTYCE PRZEDSIĘBIORSTW

Rachunki pracy (MOP, ESA 2010)	Statystyka przedsiębiorstw
--------------------------------	----------------------------

Definicje

Za pracującą uważa się osobę wykonującą jakąkolwiek pracę w ramach granic produkcji przyjętych w rachunkach narodowych (również dorywcza i „na czarno”) przynoszącą dochód lub zarobek bez względu na formalny status zatrudnienia tej osoby

Przez pracujących w gospodarce narodowej w badaniach prowadzonych z udziałem przedsiębiorstw i jednostek sfery budżetowej należy rozumieć:

- 1) osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód, bez względu na czas i miejsce trwania tej pracy, na podstawie stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie której jest świadczona praca (podstawą są zapisy Kodeksu Pracy definiujące „umowę o pracę” bez kontraktów i umów cywilnoprawnych);
- 2) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

Różnice występujące w definicjach

- uwzględnia szarą strefę
- dotyczy osób w wieku 15 lat i więcej
- uwzględnia pracujących na umowach cywilnoprawnych
- uczniowie przygotowujący się do praktycznej nauki zawodu zatrudnieni na podstawie umowy o pracę są wliczani do grupy osób pracujących
- nie zalicza do pracujących osób pracujących za granicą na rzecz polskich pracodawców

- nie uwzględnia szarej strefy
- dotyczy osób w wieku 16 lat i więcej
- nie uwzględnia osób pracujących na umowach cywilnoprawnych
- uczniowie przygotowujący się do praktycznej nauki zawodu zatrudnieni na podstawie umowy o pracę nie są wliczani do grupy osób pracujących
- zalicza do pracujących osoby pracujące za granicą na rzecz polskich pracodawców

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z zaleceniami MOP osoby pracujące definiowane są jako osoby w wieku zdolności do pracy (15 lat i więcej), które w krótkim okresie odniesienia były zaangażowane w jakąkolwiek aktywność polegającą na produkcji dóbr lub

świadczeniu usług w zamian za wynagrodzenie lub zysk (*Aktywność...*, 2015; *Resolution...*, 1982)³. Są to osoby:

- a) wykonujące pracę, to znaczy osoby, które w badanym krótkim okresie (tydzień, dzień) pracowały przez co najmniej 1 godzinę;
- b) mające pracę, ale jej niewykonujące ze względu na okresową absencję lub rozwiązania dotyczące organizacji czasu pracy (takie jak: praca na zmiany, elastyczny czas pracy lub czas wolny za nadgodziny).

Sformułowanie „przynoszące zarobek lub dochód” odnosi się do wszystkich osób w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia były zatrudnione jako pracownicy najemni, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym, prowadziły własną działalność gospodarczą lub pomagały nie uzyskując wynagrodzenia w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem (*Aktywność...*, 2015).

MACIERZ ŹRÓDEŁ DANYCH O PRACUJĄCYCH

Tablica zawiera podstawowe źródła danych o pracujących oraz występujące między nimi główne różnice metodologiczne. Znakiem „+” oznaczono elementy wliczane do definicji osoby pracującej, a znakiem „-” elementy niewliczane do niej. W kolejnych wierszach — BAEL, Z-06, Sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw (SP-3) oraz NSP — plusami oznaczono elementy wliczane do definicji osoby pracującej według danego badania, natomiast minusami oznaczono te, które nie są zaliczane do definicji osoby pracującej według danego badania. W przypadku ZUS i Ministerstwa Finansów plusami oznaczono elementy potencjalnie dostępne w bazach administracyjnych, natomiast minusami te, które nie są dostępne⁴. W wierszu dotyczącym danych pochodzących z NSP symbolem „+/-” oznaczono fakt, że osoby przebywające na urloпах macierzyńskich są wliczane do kategorii osób pracujących („+”), natomiast osoby na urloпах wychowawczych (powyżej 3 miesiące) nie są wliczane do grupy osób pracujących („-”).

Pomimo wielości potencjalnych źródeł danych o pracujących, do wyznaczenia ich liczby w rachunkach pracy nie są przydatne te sprawozdania, które chociaż dotyczą zagadnień rynku pracy i zawierają informacje o pracujących, to mają jednak odmienny cel niż badanie liczby osób pracujących. Badają one popyt na pracę, warunki pracy, wynagrodzenia według zawodów czy koszty pracy.

Wśród potencjalnych źródeł wyznaczenia liczby osób pracujących na potrzeby rachunków pracy pozostają zatem: BAEL, NSP, bazy administracyjne ZUS, KRUS i Ministerstwa Finansów oraz sprawozdania Z-06 i SP-3.

Liczba pracujących według definicji stosowanej w statystyce przedsiębiorstw w jednostkach zatrudniających powyżej 9 osób pochodzi z badania *Pracujący*

³ <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/download/res/ecacpop.pdf>.

⁴ Bazy danych KRUS nie były uwzględnione w badaniu.

w gospodarce narodowej, zbierana w sprawozdaniu Z-06 o pracujących, wy nagrodzeniach i czasie pracy. Sprawozdanie to dotyczy pracujących w głównym miejscu pracy według stanu na 31 grudnia (dział 4, wiersz 1, rubryka 1). Badanie ma charakter pełny, obejmuje osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Zgodnie z metodologią badania za osoby pracujące uznaje się: osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, właścicieli i współwłaścicieli, pomagających członków rodziny, agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia, osoby wykonujące pracę nakładczą oraz członków spółdzielni produkcyjnych. Do pracujących zalicza się osoby wykonujące pracę na rzecz jednostek, w których zostały zatrudnione, nauczycieli przebywających na urloпах zdrowotnych lub będących w stanie nieczynnym oraz osoby odbywające wyrok pozbawienia wolności, jeśli pracują na podstawie zbiorowych umów o pracę.

Liczbę pracujących (według definicji stosowanej w statystyce przedsiębiorstw) w jednostkach zatrudniających poniżej 9 osób określa się wykorzystując dane ze sprawozdania SP-3, które jest realizowane w ramach badania *Wyniki przedsiębiorstw niefinansowych*. Pracujący i zatrudnieni definiowani są w taki sam sposób, jak w sprawozdaniu Z-06.

MACIERZ ŹRÓDEŁ DANYCH O PRACUJĄCYCH W POLSCE

Wyszczególnienie	BAEL	Z-06	SP-3	ZUS	NSP
Czy uwzględnia szarą strefę	+	-	-	-	+
Czy uwzględnia cudzoziemców	+	+	+	+	+
Czy uwzględnia osoby zatrudnione poza granicami kraju	- ^a	+	+	+	+
Czy uwzględnia osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę	+	+	+	+	+
Czy klasyfikuje według faktycznego miejsca pracy	+	+	-	-	+
Czy klasyfikuje według głównego miejsca pracy	+	+	+	+	+
Obiekty zbiorowego zakwaterowania	- ^b	i ^c	i ^c	+	i
Uczniowie przygotowujący się do praktycznej nauki zawodu	+	-i ^d	-i ^d	+	+
Duchowni	+	-	-	+	+
Osoby odbywające zasadniczą służbę wojskową ^e	-i	-i	-i	-	-i
Częstotliwość	kw.	rok	rok	m-c ^f	dekada
Rodzaj badania (r — reprezentacyjne, p — pełne)	r	p	r	p	r/p
Umowy cywilnoprawne, osoby zatrudnione na kontraktach	+	-	-	+	+

^a Pytanie 39 i 41 na formularzu ZD, ankiety BAEL. ^b Od III kw. 2012 r. poza zakresem badania, pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym (za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania) 12 miesięcy lub więcej — do II kw. 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy. ^c W sprawozdaniach dotyczących rynku pracy nie bada się poszczególnych osób zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania. Osoby te podlegają badaniu, jeśli są pracownikami tych obiektów lub pracują w miejscach pracy, które są objęte badaniami z *Programu badań statystycznych statystyki publicznej* i jeśli zostaną wylosowane, w przypadku badań reprezentacyjnych. ^d W sprawozdaniach jest wykazywana przeciętna liczba uczniów zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego na podstawie umowy o pracę. ^e Zasadnicza służba wojskowa została zawieszona prawnie od stycznia 2010 r. ^f Zależy od częstotliwości przekazywania danych do GUS; ZUS aktualizowany jest miesięcznie.

MACIERZ ŹRÓDEŁ DANYCH O PRACUJĄCYCH W POLSCE (dok.)

Wyszczególnienie	BAEL	Z-06	SP-3	ZUS	NSP
Osoby przebywające na urloпах wychowawczych w celu sprawowania opieki nad dzieckiem (także te, które pobierają jednocześnie zasiłki macierzyńskie z tytułu urodzenia kolejnego dziecka) udzielonych w wymiarze powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie)	+/-	-	-	+	+/-
Osoby, którym udzielono urlopów bezpłatnych w wymiarze powyżej 3 miesięcy	-	-	-	+	-
Osoby pobierające świadczenie rehabilitacyjne (z wyjątkiem kobiet w ciąży)	-	-	-	+	-
Pracownicy zatrudnieni na kontraktach, których umowa nie ma charakteru umowy o pracę	+	-	-	+ ^g	+
Stowarzyszenia i fundacje, bez wolontariatu	+	-	-	+	+

^g Wszystkie umowy cywilnoprawne są wykazywane pod tymi samymi kodami; są to: umowa-zlecenie, umowa agencyjna, umowa o dzieło, kontrakt menedżerski, inne umowy o świadczenie usług.

Źródło: opracowanie własne.

Osoby pracujące według metodologii przyjętej na potrzeby BAEL to osoby w wieku 15 lat i więcej, z wyłączeniem osób przebywających powyżej 12 miesięcy za granicą oraz osób zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania, które w okresie badanego tygodnia wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód bądź nieodpłatnie pomagały w rodzinnej działalności gospodarczej (*Aktywność...*, 2015).

Praca może mieć charakter najemny formalny bądź nieformalny, może wynikać z prowadzenia gospodarstwa rolnego bądź własnej działalności gospodarczej poza rolnictwem. Za pracujących uznaje się również pomagających członków rodziny oraz uczniów, którzy otrzymują wynagrodzenie w ramach stażu i praktyki. Do pracujących zalicza się także osoby, które pracę miały, ale w badanym tygodniu jej tymczasowo nie wykonywały, przy czym długość przerwy nie jest dłuższa niż 3 miesiące. Osoby, które mają pracę, ale nie wykonują jej ponad 3 miesiące zaliczane są do pracujących, jeżeli otrzymują co najmniej połowę swojego dotychczasowego wynagrodzenia. Liczba pracujących podana na podstawie BAEL dotyczy pracujących w głównym miejscu pracy.

Niewątpliwe zalety w kontekście wyznaczania liczby osób pracujących mają zarówno badania BAEL i NSP. Zaletą obydwu źródeł jest uwzględnienie w nich szarej strefy, czyli osób pracujących „na czarno” oraz uznanie za będące w pracy te osoby, które przepracowały przynajmniej godzinę w badanym tygodniu. Są to relatywnie duże zalety BAEL oraz NSP, ponieważ żadne inne źródło danych nie uwzględnia gospodarki nieformalnej. Żadne inne źródło nie daje także możliwości oceny, czy w danym tygodniu dana osoba przepracowała przynajmniej godzinę za określone wynagrodzenie.

Wiarygodnym źródłem pod względem osób pracujących według faktycznego miejsca pracy jest dział szósty sprawozdania Z-06. Nie uwzględnia on jednak jednostek małych (do 9 osób pracujących), danych o stowarzyszeniach i funda-

cjach, duchownych oraz pracujących w rolnictwie indywidualnym, które należy uzyskać z innego źródła.

Podsumowanie

W artykule przedstawiono zestawienie źródeł danych o pracujących w Polsce. Do podstawowego zestawu źródeł danych należą: BAEL, Z-06 i NSP. Ważnym źródłem danych do wyznaczenia liczby osób pracujących według definicji MOP oraz ESA powinny być także bazy danych ZUS, KRUS oraz Ministerstwa Finansów, a algorytm naliczania liczby osób pracujących według definicji MOP musi dodatkowo uwzględniać specyfikę danych pochodzących ze źródeł administracyjnych. Algorytm naliczania liczby osób pracujących na podstawie baz administracyjnych ZUS powinien w szczególności brać pod uwagę inny analizowany przedział wiekowy populacji odniesienia, nieuwzględnianie szarej strefy, brak danych o umowach o dzieło, w przypadku braku posiadania innej umowy o pracę.

dr Maciej Ryczkowski — *Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy*

LITERATURA

- Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski — I kwartał 2015 r.* (2015), GUS.
- Guidelines on the implications of employment promotion schemes on the measurement of employment and unemployment* (1987), MOP, endorsed by the Fourteenth International Conference of Labour Statisticians.
- Handbook On Social Accounting, Matrices And Labour Accounts*, [w:] *Population and social conditions* (2003), Komisja Europejska.
- Migula M., Parysek W., Piórek A., Saroska M., Soból M., Stopiński P., Ryczkowski M., Schreiber A. (2015), *System Rachunków Pracy jako nowoczesne narzędzie badawcze*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 7, GUS.
- Resolution concerning statistics of the economically active population, employment, unemployment and underemployment* (1982), MOP, Thirteenth International Conference of Labour Statisticians.
- Zasady Metodyczne Statystyki Rynku Pracy i Wynagrodzeń* (2008), GUS.
- Zgierska A. (2014), *Nowe międzynarodowe zalecenia dotyczące statystyki pracy*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 12, GUS.

Summary. *Employees constitute one of the most important and integral part of the extensive System of Labour Accounts. The article presents the source of data on the number of employees. However, caution should be exercised when comparisons, because different definitions, reference populations, the frequency*

of data collection and their representativeness vary. Construction of a modern System of Labour Accounts requires an evaluation of the data obtained and creating a matrix of data sources.

Keywords: labour accounts, matrices of data sources on working, working, hired employees.

Резюме. *Занятые составляют одну из самых важных и интегральных частей расширенной Системы счетов труда. В статье были представлены источники, из которых можно получать данные по числу занятых. Было обращено внимание на то, что надо быть осторожным во время сравнений, так как отдельные их определения, базовое население, периодичность сбора данных, а также их представительность отличаются. Разработка современной Системы счетов труда требует оценки получаемых данных, а также разработки матрицы источников данных.*

Ключевые слова: счета труда, матрицы источников данных по занятым, занятые, наемные работники.